

Ondermijning in de amateursport tegengaan

Zo doet de gemeente
Kampen dat

Sinds 1 februari werkt Naomi bij de gemeente Kampen. Als adviseur ondermijning mag ze direct de handen uit de mouwen steken, want burgemeester Sander de Rouwe wil ondermijning voortvarend aanpakken. In haar eerste weken bij de gemeente organiseert Naomi een bewustwordingsbijeenkomst voor de bestuurders van de voetbalverenigingen. Door een combinatie van inhoud en ontspanning een gouden greep.

Waarom deze bijeenkomst?

“Uit een landelijk onderzoek in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport blijkt dat een op de acht sportclubs in Nederland signalen zien van criminele inmenging. Sportclubs zijn aantrekkelijk voor criminelen, omdat ze een grote rol spelen in de opvoeding van jongeren, het sociaal-economisch klimaat en de sociale cohesie. Daarnaast zijn sportclubs ontmoetingsplekken voor alle lagen van de bevolking en kunnen criminelen er hun imago oppoetsen door iets goeds te doen voor de maatschappij en de sportwereld.

“Een op de acht sportclubs in Nederland
zien signalen van criminele inmenging.”

Daarnaast kunnen sportverenigingen kwetsbaar zijn voor criminele inmenging. Sommige sportclubs hebben het namelijk financieel zwaar, sommige club zijn volledig afhankelijk van sponsors en donateurs. Ook is er weinig tot geen controle op wie sponsor, donateur, bestuurslid of vrijwilliger mag worden. De gemeente Kampen wil de ogen van sportclubs openen, het bewustzijn vergroten en naast de clubs gaan staan om hun weerbaarheid te vergroten.”

Wie hebben jullie uitgenodigd?

“Omdat dit de eerste keer was dat we een dergelijke bijeenkomst organiseerden, hebben we ons in eerste instantie alleen op de voetbalclubs van Kampen gericht. We hebben alle bestuurders van de amateurverenigingen uitgenodigd om een

wedstrijd van PEC Zwolle bij te wonen. Hier gaven 35 bestuurders gehoor aan. Voorafgaand aan de wedstrijd vond in een zaal bij het stadion onze bewustwordingsbijeenkomst over ondermijning in de sport plaats en aten we samen.”

“Ondermijning begint eigenlijk altijd met
infiltreren en het wekken van vertrouwen.”

Waar bestond de bijeenkomst uit?

“Burgemeester De Rouwe en wethouder Wonink waren als betrokken portefeuillehouders aanwezig. Wethouder Wonink opende de bijeenkomst en gaf het belang van het onderwerp aan. Ik ging vervolgens samen met het Platform Veilig Ondernemen in op het begrip ondermijning, omdat niet altijd duidelijk is wat onder dit begrip wordt verstaan. Hiervoor gebruikten we onder andere een [filmpje](#). Ook benoemden we de verschillende verschijningsvormen van criminele inmenging bij sportverenigingen. Iedereen denkt bij ondermijning aan drugshandel, maar het begint eigenlijk altijd met infiltreren en vertrouwen wekken.

Deelnemers aan de bijeenkomst. Foto: Theo Smits / Regio Zwolle

VERSCIJNINGSVORMEN VAN CRIMINELE INMENGING BIJ SPORTVERENIGINGEN

Mensen met een criminele/dubieuze achtergrond

- Witwassen (spelers, uitjes, feesten, tenues betalen)
- Rekruteren voor criminele activiteiten (zoals drugskoeriers)
- Sportclub als ontmoetingsplek voor criminelen
- Drugs dealen op de club
- Drugsopslag in accommodatie van de vereniging

Mensen zonder criminele/dubieuze achtergrond

- Enveloppenstructuur: spelers onder de tafel betalen door succesvolle lokale ondernemer
- Uitjes en tenues zwart betalen
- Wedstrijd kopen voor een blad bier om kampioenschap veilig te stellen
- Doping om prestaties te bevorderen (gebruik is juridisch niet strafbaar, verhandelen wel)

Vervolgens bespraken we de casus van voormalig voetbalvereniging Young Boys uit Haarlem. Bij deze vereniging ging het helemaal mis toen een vrijwilliger langzaamaan steeds meer werd meegezogen in het regiem van de criminele clubbaas. Ook dit begon met het wekken van vertrouwen. De club werd als dekmantel gebruikt voor het witwassen van crimineel geld, hennephandel en illegale gokpraktijken. Een indrukwekkende casus die de ogen van de bestuurders echt opende. Daarna gingen we met fictieve situaties aan de slag waarbij de bestuurders zelf mochten aangeven of zij daar signalen van criminele inmenging en/of ondermijning in zagen terugkomen.”

Wat leverde dit op?

“De casussen gaven de bestuurders inzicht in hoe criminele inmenging en ondermijning kan ontstaan. En hoewel het soms tijdens een groepsbijeenkomst wellicht lastig was om te spreken over persoonlijke ervaringen en het hierbij wat stil bleef, kwam het gesprek tijdens het eten en de wedstrijd wel goed op gang. Bijvoorbeeld over personen waar de bestuurders een unheimisch gevoel over hadden, over het dealen van drugs buiten de vereniging, bijzondere auto's die af en aan rijden of over het aantal personen dat een sleutel van de kleedkamers heeft. Signalen waar bestuurders eerder nog niet bij stil hadden gestaan, maar die wel belangrijk zijn om ondermijning aan te kunnen pakken. We hebben de bestuurders ook verteld welke preventieve maatregelen ze kunnen nemen om criminele inmenging te voorkomen”.

DE DRIE FICTIEVE SITUATIES

1. Donatie

Je zit in de bestuurskamer te werken aan een verslag, tot er op de deur wordt geklopt. Er komt een vrouw binnen die je nog niet eerder op de club hebt gezien. De vrouw stelt zich voor, maar komt hier niet uit de buurt. Ze rijdt regelmatig langs de sportvelden voor haar werk en wil iets voor de club betekenen. Misschien kan ze een mooi bedrag doneren.

2. Potje kaarten?

Jan, een gepassioneerde clubman, is sinds een aantal maanden in het bezit van een kantinesleutel. Hij heeft gevraagd of hij mee kan helpen met de horeca en vult sindsdien regelmatig de drankjes aan. Gisteren had je een clublid aan de telefoon. Hij gaf aan dat hij zaterdagavond licht zag branden in de kantine, terwijl deze naar weten van het bestuur gesloten zou zijn. Toen hij een kijkje ging nemen zag hij Jan kaarten met een paar maten.

3. Financiële verantwoording

Het is weer tijd om de jaarlijkse financiën te controleren. Dit jaar heeft de sportvereniging een aantal nieuwe sponsors aangetrokken, waaronder Jansen B.V. Bij de financiële controle valt op dat het sponsorgeld niet is overgemaakt door Jansen B.V. maar door JanJansen N.V.

PREVENTIEVE MAATREGELEN VOOR SPORTCLUBS

- Vraag een Verklaring Omtrent het Gedrag op bij aanstelling van bestuursleden;
- Stel een integriteitsbeleid op (wat doen we wel en wat doen we niet);
- Werk met het vierogenprincipe (twee personen controleren de financiële geldstromen);
- Accepteer sponsor- en donatiegelden alleen giraal;
- Doe een online check naar het bedrijf dat wil sponsoren.

Foto: Theo Smits / Regio Zwolle United

Wat moeten bestuurders met signalen doen?

“Tijdens de bijeenkomst besteedden we specifiek aandacht aan het onderwerp melden. Sportverenigingen maar ook inwoners denken vaak dat ze alleen iets kunnen melden als er hard bewijs is. We wilden ze laten weten dat ze echt geen dossier hoeven aan te maken om meldingen of tips door te kunnen geven. En dat elk puzzelstukje er een is om wellicht verder uit te lopen. Daarbij wezen we de bestuurders op de mogelijkheden tot melden bij de politie én Meld Misdaad Anoniem. Maar ook op de mogelijkheden die de KNVB hierin biedt. De integriteitsadviseur van de KNVB was daarom ook aanwezig en lichtte tijdens de bijeenkomst toe hoe de KNVB handhaaft en clubs ondersteunt door als sparringpartner te dienen.”

“Sportverenigingen denken vaak dat ze alleen iets kunnen melden als er hard bewijs is.”

Wat gebeurt er na deze bijeenkomst?

“We willen het hier niet bij laten. Als vervolg zien wij sessies per voetbalclub voor ons, waarbij we dieper ingaan op de vraag wat de gemeente kan doen om de club weerbaarder te maken. Ook denken we aan weerbaarheidsscans. Als gemeente willen we echt naast de sportclubs staan en hen ondersteunen in de aanpak van ondermijning.”

“Als gemeente willen we echt naast de clubs gaan staan.”

“Voor een succesvolle aanpak van ondermijning is het belangrijk dat we ook onze zichtbaarheid vergroten. Ik heb dan ook tijdens de bijeenkomst aangegeven dat de bestuurders bij mij en de beleidsmedewerker sport terecht kunnen. Het is voor ons echt waardevol als bestuurders alert zijn op de signalen van criminele inmenging. We hebben ze ook echt nodig, we kunnen niet overal 24 uur per dag aanwezig zijn. Samen hebben we de verantwoordelijkheid om de gemeente Kampen veilig te houden. De burgemeester rondde de bijeenkomst pakkend dan ook af. Hij zei: We zijn heel goed om met elkaar naar het veld te kijken, toezicht te houden op de wedstrijd en de wedstrijd ordelijk te laten verlopen. Ik wil de oproep doen om met mij buiten het veld te kijken en er samen voor te zorgen dat criminelen niet infiltreren bij amateursportverenigingen.”

Heb je nog tips voor andere gemeenten?

“Ik adviseer gemeenten om bijeenkomsten voor amateursportverenigingen ook in de eigen gemeente te organiseren. Ik merk dat onze bijeenkomst het gesprek op gang heeft gebracht. De informatie is echt blijven hangen, heeft inzicht gegeven en bestuurders vragen de presentatie op om de inhoud tijdens de eerstvolgende vergadering met het bestuur te bespreken.”

ONDERMIJNINGSAANPAK GEMEENTE KAMPEN

- **Verbinden**
Bijvoorbeeld door de ambtenaren sport en veiligheid aan elkaar te koppelen
- **Bewustwording creëren**
Bijvoorbeeld door awareness bij sportverenigingen te vergroten
- **Voorkomen**
Bijvoorbeeld door het opwerpen van barrières om verwevenheid van de boven- en onderwereld tegen te gaan
- **Signaleren**
Bijvoorbeeld door daders of de personen die faciliteren zichtbaar te maken
- **Aanpakken**
Bijvoorbeeld door zowel strafrecht, bestuursrecht, fiscaal recht als civiel recht in te zetten om daders te stoppen

ONDERSTEUNING DOOR PLATFORM VEILIG ONDERNEMEN

Wil je net als de gemeente Kampen aan de slag om ondermijning binnen amateursportverenigingen tegen te gaan? Schakel dan de adviseurs van Platform Veilig Ondernemen in. Zij helpen je graag bij het organiseren van bewustwordingsbijeenkomsten en kunnen de verbindende schakel zijn met andere organisaties. Neem voor meer informatie contact op met het Platform Veilig Ondernemen in jouw regio: pvo-nl.nl.

51 interventies

Wil je weten welke interventies ingezet kunnen worden om criminaliteit in de amateursport aan te pakken? Het CCV heeft samen met het Mulier Instituut 20 wetenschappelijke studies naar criminele inmenging in de amateursport geanalyseerd. Uit de analyse komen 51 interventies naar voren. Het CCV heeft [deze interventies](#) op een rijtje gezet.